

Václav Pelikán

LIKVIDACE PODNIKU

7., aktualizované a doplněné vydání

aktualizováno s ohledem na platné zákony,
včetně nového zákona o insolvenci

doplněná a aktualizovaná kapitola o likvidacích nařízených soudem

aktualizované doporučené postupy likvidace a vzory podání

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umisťování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

Ing. Václav Pelikán

Likvidace podniku

7., aktualizované a doplněné vydání

Vydala Grada Publishing, a. s.
U Průhonu 22, 170 00 Praha 7
tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400
www.grada.cz
jako svou 4261. publikaci

Odpovědné redaktorky Mgr. Marie Zelinová, Mgr. Kamila Nováková
Sazba Milan Vokál
Počet stran 112
Sedmé vydání, Praha 2011
Vytiskla Tiskárna PROTISK, s. r. o.
České Budějovice

© Grada Publishing, a. s., 2011
Cover Design © Grada Publishing, a. s., 2011

ISBN 978-80-247-3338-8 (tištěná verze)
ISBN 978-80-247-7341-4 (elektronická verze ve formátu PDF) © Grada Publishing, a.s. 2012
Upozornění

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být reprodukována a používána v elektronické podobě, kopírována a nahrávána bez předchozího písemného souhlasu nakladatele.

Obsah

O AUTOROVÍ	9
1. ÚVOD	10
2. PRÁVNÍ VYMEZENÍ PROCESU LIKVIDACE	14
2.1 Likvidace	14
2.2 Postavení a povinnosti likvidátora	18
2.2.1 Jmenování likvidátora	18
2.2.2 Povinnosti likvidátora	19
2.2.3 Trestněprávní odpovědnost likvidátora	21
2.3 Likvidátor a insolvenční řízení	25
3. ZAHÁJENÍ LIKVIDACE	28
3.1 Rozhodnutí o likvidaci	28
3.2 Jmenování likvidátora	28
3.3 Návrh na změnu zápisu v obchodním rejstříku	29
3.4 Specifika likvidace z rozhodnutí soudu	30
4. PŘEDÁNÍ PODNIKU LIKVIDÁTOROVÍ	33
4.1 Skladba předávacího protokolu	33
4.2 Účetní závěrka a její audit	34
4.3 Kontrola finančních vztahů se státem, sociálním a zdravotním pojištěním	35
4.4 Doporučené postupy při popisu aktiv	36
4.4.1 Dlouhodobý majetek – výběr	36
4.4.2 Zásoby	40
4.4.3 Krátkodobý majetek	41
4.4.4 Pohledávky	41
4.4.5 Ostatní majetek (aktiva) nezahrnutý v účetnictví	42
4.5 Účetní pasiva a ostatní závazky	42
4.6 Pracovněprávní agenda	44
4.7 Další důležité části předávacího protokolu	44
5. ÚVODNÍ ROZVAHA A PROJEKT LIKVIDACE	45
5.1 Zahajovací likvidační účetní rozvaha	45
5.2 Reálné ocenění aktiv	45
5.3 Plán postupu likvidace	47
5.4 Rozpočet příjmů a výdajů	48

6. PERSONÁLNÍ A SOCIÁLNÍ OTÁZKY	54
6.1 Vytvoření likvidačního týmu	54
6.2 Řešení pracovněprávních vztahů se zaměstnanci	55
6.3 Plán propouštění zaměstnanců	56
7. DALŠÍ ÚKONY NA POČÁTKU LIKVIDACE	58
7.1 Oznámení o likvidaci podniku	58
7.2 Úpravy styku s bankou	59
7.3 Úpravy vnitropodnikových norem	60
7.4 Zrušení či úpravy existujících smluv	61
8. EKOLOGICKÉ ZÁVAZKY A POSTUP JEJICH ODSTRANĚNÍ	62
9. ARCHIVACE PÍSEMNOSTÍ	64
10. FORMY LIKVIDACE MAJETKU	68
10.1 Strategie postupu zpeněžení majetku	68
10.2 Přehled způsobů prodeje	70
10.2.1 Veřejná dražba	70
10.2.2 Veřejná soutěž	71
10.2.3 Výzva k podávání návrhů na uzavření smlouvy	72
10.2.4 Přímý prodej	73
10.3 Předání majetku podléhajícího restituci	74
10.4 Likvidace pohledávek	74
10.4.1 Výchozí stav	74
10.4.2 Struktura pohledávkového portfolia	75
10.4.3 Varianty řešení	77
10.4.4 Doporučený postup likvidace pohledávek	79
10.5 Likvidace nehmotných práv a závazků	79
11. ORGANIZACE PRŮBĚHU LIKVIDACE	81
11.1 Průběžné zprávy o postupu likvidace	81
11.2 Zpřesnění harmonogramu a rozpočtu likvidace	81
11.3 Postup splácení závazků	82
11.4 Rozdělení likvidačního zůstatku	83
12. UKONČENÍ LIKVIDACE	85
12.1 Konečná zpráva o likvidaci	87
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	88
PŘÍLOHY – VZORY	89
Rozhodnutí o likvidaci	90
Protokol o předání společnosti likvidátorovi – osnova	91
Dohoda o pracovní činnosti uzavřená dle zákoníku práce	93
Oznámení o likvidaci společnosti	95
Oznámení likvidace finančnímu úřadu	96

Oznámení o vstupu do likvidace v Obchodním věstníku	97
Protokol o fyzickém předání nemovitosti	98
Zápis o stavebně-technickém stavu objektu	99
Ukončení odběru vody, energie, plynu	100
Smlouva o postoupení pohledávek	101
Zpráva o průběhu likvidace – osnova	103
Konečná zpráva o likvidaci – osnova	104
Návrh dlužníka na zahájení insolvenčního řízení	105
Příhláška pohledávky do likvidace	109
Žádost o souhlas správce daně s ukončením činnosti	110

O autorovi

Ing. Václav Pelikán (*1945)

Absolvoval Vysokou školu ekonomickou v Praze, obor ekonomika průmyslu. Řadu let se profesně věnoval dlouhodobému rozvoji v elektrotechnickém průmyslu. V období privatizace státních podniků se podílel na řízení likvidací státních podniků, které se pro neschopnost nalézt nový úspěšný výrobní program a vhodného nového vlastníka nepodařilo privatizovat. Od roku 1994 poskytuje poradenství při likvidaci soukromých společností, státních podniků, družstev a dalších subjektů. V řadě společností působí jako likvidátor. Vypracovává analýzy likvidací a konkurzů podniků působících ve zpracovatelském průmyslu a službách. Vede vzdělávací kurzy pro nové likvidátory. Je zakládajícím členem Komory specialistů pro krizové řízení a insolventi v České republice, členem jejího představenstva, předsedou profesní sekce likvidátorů a předsedou disciplinární komise.

1. Úvod

Likvidace obchodních společností, státních podniků, družstev či jiných organizací je právním i ekonomicko-organizačním jevem, který se vyskytoval do roku 1990 téměř výjimečně. Změna ekonomického prostředí po roce 1990 přinesla rozpad dřívějších struktur centrálního řízení. Proces byl odstartován zejména privatizací státního majetku, která přinesla zánik většiny státních podniků a byla spojena se vznikem nových podnikatelských subjektů, ve kterých převládají podniky – obchodní společnosti, založené již podle zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (OZ).

Likvidace, tak jak je upravena pro obchodní společnosti v § 68, § 70 a v dalších ustanoveních OZ, pro státní podniky v § 15 a § 22 zákona č. 111/1990 Sb. a jeho novele č. 77/1997 Sb., o státním podniku, je jednou z hlavních forem zrušení a zániku podniků.

K likvidaci podniku se přistupuje z rozhodnutí vlastníka obvykle proto, že podnik není dlouhodobě schopen hradit náklady vlastní činnosti z výsledků svého hospodaření a plnit své závazky, nebo že nemá perspektivní, konkurenceschopný program činnosti, nebo že se v případech státních podniků (v etapě jejich masové privatizace) nepodařilo jejich majetek transformovat podle privatizačního projektu. Vlastník (zakladatel) či management přitom již vyčerpali možnosti sanace/revitalizace a rychlou likvidací se často předchází předlužení a úpadku. Rychlá a efektivní likvidace je v takovém případě nutná s ohledem na zájmy vlastníka i věřitelů.

Likvidace obecně přichází v úvahu i tehdy, když společnost splnila účel, pro který byla založena, nebo když pominuly důvody pro její další existenci. Tehdy vlastníci navrhnou ukončení činnosti a požadují výmaz společnosti z obchodního rejstříku. Pokud nedojde k zákonem stanovené formě přechodu práv a povinností zanikající společnosti na nástupnickou společnost (fúzí, rozdělením apod.), je před výmazem zákonem požadována likvidace společnosti.

O zrušení společnosti s likvidací může v řadě případů rozhodnout i soud.

V tržních ekonomikách je obvyklé, že přibližně 70 % založených společností končí do tří let svoji činnost. Dochází k akvizicím, jejichž výsledkem je fúze se silnější firmou, rozdělení, sloučení apod. Značná část subjektů končí svoje aktivity právě likvidací. Proces likvidace probíhá co nejrychleji s cílem zachovat majetek, obchodní spojení a zaměstnanost, což má i náležitou oporu v legislativě.

Tento text si neklade za cíl podrobně popisovat právní, ekonomické, organizační a společenské aspekty procesu likvidace podniku. Vychází z analýz průběhu likvidace v řadě soukromých společností i státních podniků v posledních letech a shrnuje v praxi osvědčené postupy, které je třeba uskutečnit, aby likvidace mohla být úspěšně provedena.

Sedmé, aktualizované vydání publikace zpřesňuje právní rámec likvidace, přesněji popisuje závěrečné úkony likvidátora před výmazem likvidovaného subjektu z obchodního rejstříku a specifikuje přílohy k podání návrhu na výmaz. Podrobněji

se zabývá problematikou likvidací z rozhodnutí soudu, které v poslední době nabývají na významu. V textu jsou zmíněny i vybrané předpisy, které se týkají řešení insolvence v EU. Aktualizovány jsou též přílohy se vzory rozhodnutí, návrhů, smluv a zpráv, které vypracovává likvidátor.

Problematika insolvence je zde řešena jen informativně, neboť se předpokládá, že podnik vstupující do likvidace má ještě dostatek majetku k plné úhradě všech svých závazků a není v úpadku. V opačném případě vlastník (zakladatel) nemůže likvidaci provést, ale musí navrhnout vypořádání s věřiteli způsobem, který umožňuje insolvenční řízení. Pro podniky v likvidaci připadá v úvahu v podstatě pouze konkurz. Řešení insolvence je v ČR upraveno insolvenčním zákonem č. 182/2006 Sb. (IZ) s účinností od 1. 1. 2008.

Likvidovaným podnikem se v následujícím textu rozumí soubor hmotných a nehmotných složek podnikání, práv a majetkové hodnoty sloužící k podnikání (§ 5 OZ). Postupy je možno použít pro likvidaci soukromých obchodních společností (a. s., s. r. o., družstev apod.), ale s přihlédnutím k určitým specifikám, týkajícím se hospodaření s majetkem ve vlastnictví státu, i pro likvidaci státních podniků. Postupy se nevztahují na likvidaci bank a finančních institucí, které upravuje zvláštní zákon. Postupy je možno přiměřeně použít i při likvidaci nadací a subjektů založených podle zákona o sdružování občanů, jejichž likvidaci rovněž upravují zvláštní zákony.

Likvidace soukromých obchodních společností nemusí probíhat podle předpisů týkajících se hospodaření se státním majetkem, z tohoto pohledu může být i jednodušší a činnost likvidátora méně regulovaná.

Po vstupu do likvidace se ukončuje běžná obchodní činnost, majetek má být likvidátorem zpeněžen, mají být vypořádány všechny závazky a likvidační zůstatek má být rozdělen mezi společníky a akcionáře, u státních podniků má být odveden na účet podle pokynu zakladatele.

Likvidátor je fyzická osoba, která je jmenována rozhodnutím valné hromady společnosti, není-li zákonem, společenskou smlouvou nebo stanovami určeno jinak. Likvidátorem může být jmenována i právnická osoba, která však musí určit osobu, jež bude likvidaci vykonávat a bude zapsána v obchodním rejstříku. V případě státního podniku z titulu funkce zakladatele jmenuje likvidátora ministr nebo jeho pověřený zástupce. Likvidátor je právně odpovědný za průběh likvidace podniku a jeho jmenováním na něho přechází působnost statutárního orgánu jednat jménem společnosti. Vykonává úkony vedoucí k vypořádání majetkových poměrů, zhodnocení práv a plnění závazků atd. Jeho úkolem je především:

- zajistit optimální časový průběh likvidace s cílem tuto likvidaci provést při dodržení všech zákonných postupů;
- úsporné vynakládání věcných i finančních zdrojů včetně efektivního vyřešení zaměstnaneckých a sociálních otázek;
- dosažení co nejvyššího likvidačního zůstatku;